

UMOWA

między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o ubezpieczeniu społecznym pracowników wysłanych przejściowo na obszar drugiego Państwa,

podpisana w Warszawie dnia 25 kwietnia 1973 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

**RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ**

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 25 kwietnia 1973 roku została podpisana w Warszawie Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o ubezpieczeniu społecznym pracowników wysłanych przejściowo na obszar drugiego Państwa w następującym brzmieniu dosłownym:

UMOWA

**między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką
Federalną Niemiec o ubezpieczeniu społecznym
pracowników wysłanych przejściowo na obszar drugiego
Państwa.**

Polska Rzeczpospolita Ludowa i Republika Federalna Niemiec, kierowane pragnieniem rozwijania wzajemnej

współpracy i uregulowania problemów wyłaniających się w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Dla celów stosowania niniejszej Umowy poniższe pojęcia oznaczają:

- 1) „Przepisy prawne”
przepisy obowiązujące w dziedzinach wymienionych w artykule 2, a w szczególności:
  - w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej: ustawy, jak również rozporządzenia oraz wszystkie inne przepisy wykonawcze do ustaw;
  - w Republice Federalnej Niemiec: ustawy, rozporządzenia, statuty i przepisy wykonawcze;
- 2) „Właściwa władza”
  - dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych,
  - dla Republiki Federalnej Niemiec — Federalnego Ministra Pracy i Spraw Socjalnych;
- 3) „Pracownik wysłany”
pracownik wysłany przejściowo przez swego pracodawcę na obszar drugiej Umawiającej się Strony i wynagradzany przez tego pracodawcę;
- 4) „Państwo wysyłające”
Państwo, na obszarze którego ma swoją siedzibę pracodawca pracownika wysłanego;
- 5) „Państwo zatrudnienia”
Państwo, na obszar którego pracownik został wysłany;
- 6) „Instytucje łącznikowe”
instytucje, które będą ustalone przez właściwe władze Umawiających się Stron.

Artykuł 2

1. Niniejsza Umowa obejmuje:

- w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przepisy prawne o:
  - a) ubezpieczeniu na wypadek choroby i macierzyństwa,
  - b) zaopatrzeniu emerytalnym pracowników, włącznie ze specjalnymi systemami dla górników i kolejarzy oraz specjalnym systemem rent z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
  - c) ubezpieczeniu rodzinnym;
- w Republice Federalnej Niemiec przepisy prawne o:
  - a) ubezpieczeniu chorobowym,
  - b) ubezpieczeniu od wypadków,
  - c) ubezpieczeniu emerytalnym.

2. Niniejsza Umowa będzie miała zastosowanie również do wszystkich przepisów prawnych, którymi przepisy prawne wymienione w ustępie 1 zostaną skodyfikowane, zmienione lub uzupełnione.

3. Nie są przepisami prawnymi w rozumieniu ustępu 1:

- a) umowy jednej z Umawiających się Stron zawarte z państwami trzecimi lub przepisy prawne wydane dla stosowania tych umów,
- b) przepisy wydane przez organizację międzypaństwową, której członkiem jest jedna z Umawiających się Stron.

Artykuł 3

Obowiązek ubezpieczenia pracownika określa się według przepisów prawnych Umawiającej się Strony, na której obszarze pracownik jest zatrudniony, o ile artykuły 4 do 6 nie stanowią inaczej.

Artykuł 4

1. Pracownicy wysłani podlegają przepisom prawnym Państwa wysyłającego przez okres 24 miesięcy, poczynając od daty przybycia na obszar Państwa zatrudnienia, tak jak by byli zatrudnieni na obszarze Państwa wysyłającego; okres ten jest dłuższy, jeżeli przewidują to przepisy prawne Państwa wysyłającego.

2. Do tych pracowników wysłanych nie stosuje się przepisów Państwa zatrudnienia przez okres 24 miesięcy, poczynając od daty ich przybycia na obszar tego Państwa.

3. Okres, o którym mowa w ustępie 2, może być na wniosek pracodawcy, za zgodą zainteresowanego pracownika, przedłużony przez właściwą władzę Państwa zatrudnienia. W okresie przedłużenia stosuje się postanowienia ustępu 1.

4. Wniosek o przedłużenie należy złożyć właściwej władzy Państwa wysyłającego. Władza ta przekazuje wniosek właściwej władzy Państwa zatrudnienia ze stwierdzeniem, że zainteresowany pracownik zgodził się na przedłużenie.

Artykuł 5

Niniejsza Umowa nie dotyczy osób, które podlegają Konwencji wiedeńskiej z dnia 18 kwietnia 1961 roku o stosunkach dyplomatycznych.

Artykuł 6

1. Właściwe władze mogą na wniosek pracodawcy uzgodnić wyjątki od stosowania artykułów 3 do 5 do poszczególnych pracowników lub grupy pracowników.

2. Wniosek, o którym mowa w ustępie 1, należy przedłożyć właściwej władzy tej Umawiającej się Strony, na obszarze której pracodawca ma swoją siedzibę.

3. Pracodawca lub właściwa władza wymieniona w ustępie 2 stwierdza, że zainteresowany pracownik wyraża zgodę na wyjątkowe uregulowanie według ustępu 1.

Artykuł 7

1. Pracownicy wysłani, do których na podstawie artykułu 4 nie stosuje się przepisów prawnych Republiki Federalnej Niemiec, mają prawo, bez względu na ich wiek i wysokość zarobku, ubezpieczyć się (prawo przystąpienia) w celu korzystania ze świadczeń rzeczowych w przypadku choroby i macierzyństwa we właściwej dla miejsca ich pobytu „Allgemeine Ortskrankenkasse”, opłacając zmniejszoną składkę. Ubezpieczenie obejmuje również członków rodzin, którzy przebywają na obszarze Republiki Federalnej Niemiec.

2. Wniosek o przystąpienie należy złożyć w ciągu 3 tygodni od daty przybycia na obszar Republiki Federalnej Niemiec. Ubezpieczenie trwa przez cały okres pobytu. Przepisy dotyczące okresu wyczekiwania na świadczenia nie mają zastosowania.

3. Pracownicy wysłani, którzy skorzystali z prawa przystąpienia według ustępu 1 i ulegli wypadkowi przy pracy, otrzymują podczas ich pobytu na obszarze Republiki Federalnej Niemiec świadczenia rzeczowe od właściwej dla miejsca pobytu „Allgemeine Ortskrankenkasse”, tak jak gdyby podlegali przepisom prawnym Republiki Federalnej Niemiec.

Artykuł 8

1. Pracownicy wysłani, do których na podstawie artykułu 4 nie stosuje się przepisów prawnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, mają prawo w przypadku choroby i macierzyństwa korzystać ze świadczeń rzeczowych, zgodnie z przepisami regulującymi zasady korzystania z tych świadczeń przez cudzoziemców.

2. Świadczeń, o których mowa w ustępie 1, udzielają społeczne zakłady służby zdrowia.

3. Postanowienia ustępu 1 i 2 mają zastosowanie również do członków rodzin, którzy przebywają na obszarze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Artykuł 9

Postanowienia artykułów 7 i 8 stosuje się odpowiednio do pracowników objętych porozumieniem przewidzianym w artykule 6 oraz do członków ich rodzin.

Artykuł 10

1. Pracownicy wysłani otrzymują w razie wypadków przy pracy pierwszą pomoc według przepisów prawnych Państwa zatrudnienia, tak jak gdyby podlegali tym przepisom.

2. Pracodawcy wysłanych pracowników zobowiązani są współpracować w dziedzinie bezpieczeństwa pracy i zapobiegania wypadkom przy pracy z właściwymi w tych sprawach instytucjami i organizacjami Państwa zatrudnienia.

Artykuł 11

1. Dla stosowania niniejszej Umowy właściwe władze:

- 1) mogą uzgadniać potrzebne do tego środki,
- 2) porozumiewają się bezpośrednio między sobą,
- 3) informują się wzajemnie o obowiązującym ustawodawstwie w dziedzinie ubezpieczenia społecznego, jak również o wszelkich późniejszych zmianach.

2. Wszelkie trudności, dotyczące stosowania lub interpretacji niniejszej Umowy, będą rozstrzygane przez właściwe władze w drodze wzajemnego porozumienia.

Artykuł 12

Instytucje łącznikowe komunikują się bezpośrednio wzajemnie i uzgadniają, nie naruszając artykułu 11, w ramach ich właściwości i z udziałem właściwych władz, środki administracyjne dla stosowania niniejszej Umowy.

Artykuł 13

1. Władze i instytucje udzielają sobie wzajemnie — w miarę potrzeby za pośrednictwem instytucji łącznikowych — bezpłatnie pomocy urzędowej i prawnej przy stosowaniu postanowień niniejszej Umowy, jak również przy rozstrzyganiu przypadków spornych związanych z Umową.

2. Pisma, a w szczególności wnioski, oświadczenia i środki odwoławcze, nie mogą być zwracane z tego powodu, że są sporządzone w języku urzędowym drugiej Umawiającej się Strony.

3. Wyroki, decyzje lub inne pisma mogą być doręczane listem poleconym, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, bezpośrednio osobie, która przebywa na obszarze drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 14

Dowody, dokumenty oraz inne pisma, przedkładane przy stosowaniu niniejszej Umowy, nie wymagają legalizacji przez przedstawicielstwa dyplomatyczne lub urzędy konsularne.

Artykuł 15

Stosownie do Czterostronnego porozumienia z dnia 3 września 1971 roku niniejsza Umowa będzie się rozciągać zgodnie z ustalonymi procedurami na Berlin (Zachodni).

Artykuł 16

Umowa niniejsza zawarta jest na czas nieokreślony. Może być ona wypowiedziana pisemnie przez każdą z Umawiających się Stron, nie później jednak niż na sześć miesięcy przed upływem danego roku kalendarzowego; w takim przypadku utraci moc w końcu tego roku.

Artykuł 17

1. Umowa niniejsza podlega ratyfikacji. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną wymienione w Bonn tak szybko, jak to będzie możliwe.

2. Umowa wchodzi w życie w pierwszym dniu drugiego miesiąca po upływie tego miesiąca, w którym dokumenty ratyfikacyjne zostaną wymienione.

Niniejszą Umowę sporządzono w Warszawie w dniu 25 kwietnia 1973 roku w dwóch oryginałach, każdy w językach polskim i niemieckim, przy czym obydwa teksty mają jednakową moc.

W imieniu
Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej
H. Białczyński

W imieniu
Republiki Federalnej
Niemiec
H. Ruete

PROTOKÓŁ

Artykuł 1

Właściwe władze obu Umawiających się Stron przekażą sobie wykaz instytucji łącznikowych ustalonych zgodnie z artykułem 1 punkt 6 Umowy.

Artykuł 2

1. Składki z tytułu ustawowego ubezpieczenia emerytalnego Republiki Federalnej Niemiec, które po dniu 31 grudnia 1969 roku do wejścia w życie Umowy zostały wpłacone przez polskich pracodawców za pracowników wysłanych, będą na wniosek Instytucji łącznikowej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zwrócone przez Instytucję łącznikową Republiki Federalnej Niemiec.

2. Zwrot składek następuje za pośrednictwem instytucji łącznikowej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Zwraca ona składki pracownikowi, o ile on sam te składki uiścił, a w innych przypadkach — pracodawcy.

3. Jeżeli pracownicy wysłani korzystali z ustawowych świadczeń ubezpieczenia emerytalnego, wydatki z tego tytułu odlicza się od kwot podlegających zwrotowi.

4. Z chwilą wpływu kwot podlegających zwrotowi do instytucji łącznikowej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wygasają w stosunku do instytucji ubezpieczeń rentowych Republiki Federalnej Niemiec wszelkie roszczenia z tytułu tych składek, jak również z tytułu okresów zatrudnienia, za które składki te opłacono.

Artykuł 3

W stosunku do pracowników wysłanych, którzy w dniu wejścia w życie Umowy są zatrudnieni na obszarze drugiej Umawiającej się Strony, termin określony w artykule 4 ustępy 1 i 2 oraz w artykule 7 ustęp 2 Umowy biegnie od tego dnia.

Artykuł 4

Jeżeli w myśl artykułów 4 do 6 Umowy pracownik nie podlega:

- przepisom prawnym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, to nie stosuje się do niego ani do jego pracodawcy przepisów o odszkodowaniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- przepisom prawnym Republiki Federalnej Niemiec, to nie stosuje się do niego ani do jego pracodawcy przepi-

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 14 września 1973 roku.

Minister Spraw Zagranicznych: *S. Olszowski*

sów o dodatkach na dzieci (Kindergeld) ani też przepisów wynikających z ustawy o Funduszu Aktywizacji (Arbeitsförderungsgesetz) dotyczących obowiązku uiszczania składek, rozkładania kosztów (Beitrags- und Umlagepflicht) oraz świadczeń.

Artykuł 5

Umowami w rozumieniu artykułu 2 ustęp 3 litera a Umowy są również wielostronne konwencje, które obowiązują jedną z Umawiających się Stron.

Artykuł 6

Niniejszy Protokół stanowi integralną część Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o ubezpieczeniu społecznym pracowników wysłanych przejściowo na obszar drugiego Państwa. Wchodzi on w życie w dniu wejścia w życie Umowy i obowiązuje tak długo jak Umowa.

Protokół sporządzono w Warszawie w dniu 25 kwietnia 1973 roku w dwóch oryginałach, każdy w językach polskim i niemieckim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

W imieniu
Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej
H. Białczyński

W imieniu
Republiki Federalnej
Niemiec
H. Ruete

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

L. S.